

sigt, man ser paa Fotografiet. Tiden var nu saa langt fremme, at der ikke var Tale om at naa ned til Stationen; vi maatte nøjes med at se den i Frastand; men det kunde jo være, vi blev liggende Dagen over, saa der blev Tid til en Expedition i Land. Vi havde her fra Mohns Bjærg set, at Havet var isfrit Nord for Øen, og Vejret og Vinden syntes jo at holde sig konstant. Med disse Forhaabninger gik vi tilbage ad samme tunge, lange Vej. Da vi kom ned paa Lavaen, og nogle af os netop sad og styrkede os med lidt Kognak og tør Chokolade, blev vi pludselig overraskede ved at se en Fjælddræv kigge nysgjærrigt paa os; det kan nok være, der kom Liv i de bøssebevæbnede; men Mikkell forsvandt skyndsomst imellem Lavaens Kuller, Skytterne efter den hver i sin Retning, og jeg op paa en af de højeste Kuller, hvorfra jeg kunde følge Mikkell paa hans Flugt og dirigere Jægerne, der løb i Lavningerne for at være skjulte; forgjæves vare alle vore Fællesanstrængelser; den slap fra os; men vi kunde dog sige, at den sædvanlige Beretning om de talrige Fjælddræve paa Øen ikke var helt lavet.

Efter denne Oplivelse samledes vi med de andre og traskede nu afsted gennem Sandet paa Dæmningen. Vi mødte i rette Tid paa Landingsstedet, og første Hold gik i Baaden, medens det andet Hold, og deriblandt jeg, blev tilbage. Jeg benyttede Tiden til at samle de ilanddrevne Havalger, af hvilke jeg gjorde en rig Høst; navnlig laa Laminarier og Alarier i store Mængder i Strandkanten, men ogsaa adskillige smukke Rødalger. Imidlertid morede de andre ventende sig med at skyde Maager og Mallemukker, der havde samlet sig nu henad Morgenstunden og brød Stilheden ved deres ubehagelige Skrig. Saa kom Baaden tilbage,

og vi maatte afsted; et Par Timer efter lettede vi, saa der blev ikke noget af en anden Ekursion i Land.

Det botaniske Udbytte af denne Nats Ekursion har jeg samlet i en lille Afhandling i „Botanisk Tidsskrift“, 21. Bd. 1. Hefte, 1897: *Contribution à la flore de l'île Jan-Mayen*. Heri er ogsaa medtaget, hvad der tidligere var samlet paa Øen; men mine Indsamlinger have dog forøget særlig Algerne Antal betydeligt; i det hele er der nu kjendt 178 Plantearter, hvoraf de 94 (hovedsagelig mikroskopiske) først ere blevne samlede paa vor Ekursion.

Af Værker, der omhandle Jan-Mayen, og som jeg har benyttet til denne Artikel, vil jeg nævne;

1. C. G. *Zorgdragers* alte und neue Grönländische Fischerei und Wallfischfang. 1723, Leipzig.
2. H. *Mohn*: Geografi og Naturhistorie, i „Den norske Nordhavs-Expedition“ 1876—78, V, 1882, Christiania.
3. E. v. *Wohlgemuth*: Die oesterreichische Polarstation Jan-Mayen. Die internationale Polarforschung 1882—83. Wien 1886, 2 Bind.
4. Voyage de „*La Manche*“ à l'île Jan-Mayen et au Spitzberg (1892). Paris 1894. (Indeholder nogle smukke Fotografier fra Egnen omkring Mary-Muss-Bugten).
5. A. W. *Greely*: Handbook of Arctic Discoveries, London, 1896.
6. Den danske Ingolf-Expedition. I. 1. C. F. *Wandel*: Rejseberetning. Kjøbenhavn 1898.

De to reproducerede Fotografier ere velvilligt overladte mig af Reserveløge W. *Thulstrup*. Kortene ere formindskede Skitser efter den østerrigske Expeditions Kort.

Hovedresultaterne af Dr. Th. Thoroddsens Undersøgelser paa Island i Aarene 1881—1898.

Som bekjendt, har Dr. Thoroddsen nu i Sommer afsluttet den geografiske og geologiske Undersøgelse af Island, som han har været beskæftiget med i 17 Aar. Skjønt vore Læsere gennem Afhandlinger i dette Tidsskrift have haft god Lejlighed til at følge Dr. Thoroddsen paa hans mange besværlige Rejser i Island, vil det sikkert være af Interesse, naar vi her med nogle Ord give en Oversigt over Hovedpunkterne

af de videnskabelige Resultater, som ere vundne paa disse Undersøgelsesrejser.

Skjønt Island allerede har været bebygget i over 1000 Aar og har en i mange Maader mærkelig Natur, er det dog langt fra, at Landet i sin Helhed har været godt kjendt. Den største Del af Island optages af et ubeboet Højland, uden Plantevæxt og med et barsk og raat Klima. Dette Højland bestaar af Sand

og Lavaærkener og udstrakte Jøkler, og en Undersøgelse af disse Ødemarker kræver en stor Udrustning af Heste, Telte, Proviant o. s. v.; ofte maa paa Grund af Græsmangel Hø føres med til Hestene. De islandske Kyster blev i Aarhundredets Begyndelse (1800—1819) opmaalte af danske Søofficerer, og i Aarene 1831—43 opmaalte Bjørn Gunnlaugsson Bygderne samt en Del af det indre Højland; hans fortræffelige Kort over Island danner endnu Hovedkilden til vort Kundskab om Islands Topografi. Der var dog endnu meget tilbage at gøre i rent geografisk Henseende; store Strækninger af de indre Ødemarker vare aldrig blevne besøgte; mange af de store Floders Kilder vare ukjendte, og man manglede endnu en topografisk Beskrivelse af hele det indre Højland. Skjønt flere udenlandske Geologer have besøgt Island og have udgivet fortrinlige Arbejder om deres Iagttagelser, have de kun opholdt sig en kort Tid i Landet og fulgt de almindelige Veje. Vor Viden om Landets geologiske Forhold var derfor kun fragmentarisk; mere end $\frac{4}{5}$ Dele af Island vare aldrig blevne besøgte af Geologer. Det var derfor en nærliggende Opgave at søge at faa en Oversigt over hele det store Lands Geologi og at sammenarbejde de spredte Iagttagelser til et Hele.

Paa sine Rejser har Dr. Thoroddsen gennemført de to Hovedopgaver, han stillede sig, nemlig den geografiske Undersøgelse af det indre Højland og den geologiske Rekognosering af hele Landet. De mindst kjendte Egne i det indre Island vare Lavaærkenen Odádraun, Omegnen af Søgruppen Fiskivötn og Ubygderne i Vester-Skaptafellssyssæl; disse Egne undersøgte og opmaalte af Th. paa meget besværlige Rejser i Aarene 1884, 1889 og 1893. Over hele det øvrige Højland har han ogsaa udgivet Kort i „Geografisk Tidsskrift“ og „Petermann's Mittheilungen“, saa at man nu kan sige, at man har faaet et topografisk Overblik over hele Islands geografiske Skulptur. Paa sine Rejser har Th. opdaget Kilderne af de store Floder Skaptá, Tungná, Hverfisfljót og Thórsá samt fundet mange nye Søer og Søgrupper, hvoraf især kan fremhæves Langisjór, en stor Sø, hvorfra en af Skaptá's Kildefloder har sit Udspring. For at faa et Overblik over Landets Højdeforhold har Th. foretaget over 800 Højdemaalinger samt givet detaljerede Beskrivelser over de besøgte Egenes Topografi. Før havde man næsten ingen Iagttagelser over Snelinjens Højde i Island, men paa sine Rejser har Th. bestemt Sne- og Firngrænsen samt Gletschergrænserne over hele Landet. Paa Grund af den store Foranderlighed i de

klimatiske Faktorer er det ikke let at bestemme Snelinjen i Island, og den er meget forskjellig i de forskellige Dele af Landet, paa Grund af Fugtigheden meget lavere i Nærheden af Kysten end inde i Landet; lavest er Snelinjen paa den nordvestlige Halvøs Østkyst (1300 Fod), højest i Odádraun paa Nordsiden af Vatnajökull (4000 Fod). Den laveste Gletscherende findes paa Sydsiden af Vatnajökull kun 29 Fod o. H. Som bekjendt dække Jøkler store Arealer i Island, ca. 244 □ Mil; Dr. Th. har studeret deres Udbredelse og geografiske Forhold samt de Isstrømme, der strække sig ned fra Firnfladerne. I Aaret 1881 vare 25 Gletschere blevne nævnte og beskrevne i Literaturen, nu kjender man 112, hvoraf mange meget store; Th. har studeret Gletschernes topografiske Forhold, Forandringer og periodiske Bevægelser og har i Aaret 1891 samlet sine og andres Iagttagelser vedrørende „Islands Jøkler i Fortid og Nutid“ i en Afhandling i dette Tidsskrift; senere Iagttagelser har han offentliggjort i andre Afhandlinger.

Dr. Thoroddsen's Hovedarbejde har været den geologiske Undersøgelse af Island, og han har paa sine Rejser samlet Materiale til et geologisk Oversigtskort over hele Landet. Da Th. i Aaret 1881 begyndte sine Undersøgelser, fandtes der intet geologisk Kort af Island med Undtagelse af et lille Kort af *Pajkull* fra 1867 (1: 1,920,000), hvilket bedst viser, hvor liden Kundskab man dengang havde om Islands Geologi. Man ser af dette Kort, at i geologisk Henseende var næppe mere end $\frac{1}{10}$ Del af Landet kjendt; senere, i Aarene 1870—80 blev der af forskellige Geologer føjet lidt til, og i Aaret 1886 udgav *K. Keilhack* et Oversigtskort, hvor han søgte at samle alt, hvad man da kjendte om Islands Geologi og optog bl. a. ogsaa de Undersøgelser, som Th. til den Tid havde gjort, men da største Delen af Island dengang endnu ikke var bleven besøgt af Geologer, kunde man ikke vente, at Kortet var fuldstændigt. Der forelaa saaledes et stort Arbejde, thi hele Landet maatte berejses, for at man kunde faa et nogenlunde nøjagtigt Billede af dets geologiske Bygning. Denne Opgave har Dr. Th. nu løst. I dette Tidsskrift og i svenske og tyske Tidsskrifter har han udgivet 13 geologiske Kort over de forskellige Landsdele, han har berejst, og et Oversigtskort over hele Landet er for Øjeblikket under Arbejde og vil forhaabentlig om et Par Aar udkomme paa Carlsbergfondets Bekostning.

Samtidigt med de geologiske Kortarbejder har Th. undersøgt de forskellige vulkanske Bjærgarters geologiske Forhold, deres Alder og indbyrdes Stilling. Han

har saaledes paavist, at Basalten er ældre end Palagonitformationen, medens mange Geologer før vare af den Mening, at det modsatte var Tilfældet. Endvidere har Th. paavist, at Basaltformationen har en Mægtighed af 3000 M. eller mere, og at den kan inddeles i to Niveauer med svag Diskordans. I Mellemtiden mellem de to Basaltperioder er Surtarbranden bleven dannet af den tertiære Vegetation; ligeledes findes paa samme Niveau tertiære Konglomerater frembragte af gamle Floder, der vise hen til en meget større Udstrækning af Landet i den tertiære Tid. Th. har ogsaa undersøgt mange Gange i Basalten og har udgivet et Kort over Gangenes Retninger i det nordvestlige Island. Han har undersøgt en Mængde Findesteder for Surtarbrand og paa nogle nye Steder fundet tertiære Planter. Man antog tidligere, at Surtarbranden paa den nordvestlige Halvø hørte til 3 Niveauer, men Th. har paavist, at det egentlig kun har været ét Niveau, hvorpaa de tertiære Skove have voxet, og at Lagene senere ved Dislokationer og Sænkninger i Fjældgrunden ere blevne sønderstykkede og derfor nu findes i forskellig Højde over Havet. Over mange af Surtarbrandens Findesteder har Th. udgivet Beskrivelser, Profiler og Kort.¹⁾ I Basaltformationen har Th. ogsaa fundet et nyt Findested for Dobbelspath (ved Djúpídalur i Vest-Island) og har desuden udgivet Beskrivelse, Kort og Profiler over det gamle Dobbelspathbrud ved Helgastadir i Øst-Island.²⁾

Th. har fundet, at Palagonitformationen har en meget større Udstrækning, end man før havde antaget, især i det nordøstlige Island, samt at den bestaar af to Afdelinger med indbyrdes Diskordans; ligeledes har han i Vester-Skaptafellssyssel fundet mægtige Aflejringer af postglaciale Tuffer, der hvile paa isskuret, præglaciale Breccie. Mindre Pletter af Liparit findes spredte over hele Island; af disse har Th. fundet og beskrevet en Mængde nye;³⁾ Granophyr, der før kun var kjendt paa et Sted i det østlige Island, har Th. fundet paa flere nye Findesteder, bl. a. paa Snæfellsnes i Vest-Island. Man kjendte før en postglacial, liparitisk Lavastrøm i Island, Hrafninnuhraun Øst for Hekla, men i 1889 fandt Th. 3 nye, i geologisk Hen-

seende meget interessante Liparitlavastrømme ved Torfajökull og har udgivet en særskilt Beskrivelse af dem med Kort.¹⁾ Sveinn Pálsson fandt 1794 ved Breiðamerkurjökull nogle Rullesten af Gabbro; 1881 fandt *Holland* denne Bjærgart i fast Fjæld i Vesturhorn; Th. fandt den 1894 ogsaa i den store Fjældmasse Austurhorn samt i løse Blokke paa flere Steder.

I Aaret 1865 lagde Pajkull Mærke til, at Doleriten ved Reykjavik havde fuldstændig Lavastruktur og dog samtidig var isskuret, altsaa Lava, der var flydt under eller før Istiden. Th. har paa sine Rejser fundet, at saadanne præglaciale Lavaer have en meget stor Udbredelse baade i det vestlige, sydlige og nordlige Island, og at de ere knyttede til de Egne, der bestaa af Palagonitbreccie, altsaa de samme Strækninger, hvor moderne Vulkaner og Lavaer ere saa hyppige. Th. har flere Steder fundet de isskurede Vulkankupler, hvorfra disse Lavaer stamme, og har ogsaa paavist, at nogle af de større Vulkaner, som ogsaa i postglacial Tid have været virksomme, allerede længe før Istiden have begyndt deres vulkanske Virksomhed (Snæfellsjökull, Eyjafjallajökull, Øræfajökull). Th. har ogsaa flere Steder kunnet paavise, at præglaciale Lavaer ere flydte ned igjennem Dale, som altsaa maa være ældre end Istiden. Flere Steder i Vest- og Syd-Island har Th. fundet mægtige Aflejringer af præglaciale Konglomerater med rullet Grus og Sand, der synes at være analoge med Alpernes Nagelfluh og vise hen til en meget stærk Nedbør før Istiden.

Under Istiden var hele Landet dækket af Indlandsis, hvorfra kun faa Toppe ragede op. Mærker efter Istidens Jökler har Th. undersøgt over hele Landet, baade Morænerne i Dalene og Grundmorænerne paa de indre Højflader. Han har maalt Skurstribernes Retninger over hele Landet (paa omtr. 200 Steder) og udgivet et særskilt Kort over dem. Efter Th.'s Undersøgelser har Indlandsisen haft en Mægtighed af 7—800 M. paa det indre Højland og paa Nordvestlandet 4—500 M. Af Th.'s Undersøgelser fremgaar, at Islands Udseende og Skulptur i alt væsentligt har været den samme før Istiden som nu. Th. har ogsaa undersøgt Udbredelsen af de store erratiske Blokke, som i Tusindvis findes spredte over hele Landet, hvilket sammen med Skurstriberne har givet adskillige Fingerpeg med Hensyn til Gletscherbevægelsen under Istiden. Th. har fundet Mærker efter isdæmmede

¹⁾ „Nogle Iagttagelser over Surtarbrandens geologiske Forhold i det nordvestlige Island“. (*Geol. Fören. Förhandl.* Stockholm 1896).

²⁾ *Geology. Fören. Förhandl.* Stockholm XII. 1890. p. 247—44. *Himmel und Erde.* Berlin III. 1891. S. 182—87.

³⁾ Om nogle af Dr. Th.'s Lipariter, har den svenske Petrograf *H. Bäckström* skrevet en Doktordisputats („Beiträge zur Kenntniss der iständischen Liparite“. 1891).

¹⁾ „Postglaciale Lipariter i Island“. *Geol. Fören. Förhandl.* Stockholm 1891.

Søer i Slutningen af Istiden (f. Eks. Hvítárvatn, Fnjós-kadalur o. s. v.). Hist og her i Island havde ældre Geologer fundet Mærker efter en højere Havstand i Fortiden, gamle Strandlinjer, Havstokke, marine Aflejringer og Skallelvninger. Disse Mærker vare før især kjendte fra det sydlige Lavland, og i Aaret 1884 samlede Dr. *Keilhack* de Iagttagelser i denne Retning, som indtil den Tid vare blevne gjorte, i en særlig Afhandling. Paa sine Rejser i Island har Dr. Th. undersøgt lignende Havstandsmærker rundt hele Kysten, saa at man nu for første Gang har faaet et fuldstændigt Overblik over disse Forhold. Mærkerne efter Forskydningen af Strandlinjen viste sig især vel udviklede paa den nordvestlige Halvø. Her findes alle Vegne ved den klippefulde Kyst marine Terrasser af Grus, Strandlinjer og Brændingsterrasser i fast Klippe; flere Steder findes ogsaa Skallelvninger og undertiden Knogler af Hvaler og Hvalrosser samt gammelt Drivtømmer, undertiden temmelig langt fra den nuværende Kyst. Ved at sammenstille sine Iagttagelser fra hele Landet er Th. kommen til det Resultat, at Havstandsmærkerne ordne sig i to Niveauer, et højere, 70—80 M., og et lavere, 30—40 M. over den nuværende Havflade. Da Havet stod paa det højere Niveau, var Faunaen fuldstændig arktisk som nu ved Spitzbergen og Novaja Semlja; under den lavere Havstand var Havets Dyreliv i alt væsentligt det samme som nu. Flere Mærker vise, at Havet endnu saa smaat trækker sig tilbage fra Kysten.

Da Island er et af de mest vulkanske Lande i Verden, og den moderne Vulkanisme her træder frem under Forhold, der ere særdeles interessante for Geologer, har Dr. Th. paa sine Rejser særlig beskæftiget sig med de islandske Vulkaners og Lavastrømmes Undersøgelse. Han har besøgt alle Vulkaner i Island, 107 i det hele, hvoraf kun faa før vare blevne beskrevne af Naturforskere. *Schythe* havde beskrevet Hekla, *Helland* Laki, *Johnstrup* Askja og Myvatnsvulkanerne, men næsten alle de andre Vulkaner vare saa godt som ukjendte for Geologerne. Da Island har en forholdsvis meget fuldstændig historisk Literatur, findes der mange Beretninger om islandske Vulkanudbrud fra ældre og nyere Tider; kun faa af disse vare dog trykte, de fleste vare som Manuskripter skjulte i forskellige Biblioteker i Danmark og Island. Før Th. begyndte sine Undersøgelser, samlede han alle disse Beretninger og sammenarbejdede dem til en Bog om de islandske Vulkaners Historie.¹⁾ Th. har siden

¹⁾ „Oversigt over de islandske Vulkaners Historie“. Kbhvn. 1882. Svo. Oversat i Udtog paa Engelsk, Fransk og Tysk.

paa flere nøjsommelige og farefulde Rejser gennemstrejft de store Lavaørkener i Islands indre Højland. Den største af disse Lavamarker, Odáðahraun, har et Areal af c. 4000 □ Km., og den Lava, som her i Tidens Løb er vældet frem af Jorden, vilde, jævnt fordelt over Danmark, dække Kongeriget med et 16 Fod tykt Lavalag. Th. har baade studeret denne og andre Lavamarkers Overfladeforhold og Struktur, oplaget Kort over dem, undersøgt de enkelte Udbrudssteder og studeret de enkelte Lavastrømmes Udbredelse, Hældning og Højdeforhold, Kraterformerne o. s. v. Om disse Undersøgelser har Th. givet Beretning i mange forskellige Afhandlinger. Det er særlig ejendommeligt for Island, at saa mange vulkanske Udbrud ere fremkomne af Spalter, uden at der dannedes nogen stor Vulkan i den sædvanlige Betydning af Ordet; Jorden har ved stærke Jordskjælv slaet dybe Revner, og ud af disse Revner vælder saa Lavaen i stride Strømme. Paa nogle af disse Spalter dannes der ingen Kratere; de udfyldes ikke og holde sig aabne i hele deres Længde. Før Th.'s Rejser var ingen saadan aaben Udbrudsspalte uden Kratere kjendt; den største blev funden af Th. 1893 og fik Navnet Eldgjá, den har en Længde af næsten 4 Mil og har gennemkløvet flere høje Fjælde, dens Dybde er 4—500 Fod, og den begrænses af lodrette Vægge; Eldgjá har udgydt Lavamasser, der dække et Areal af 12—13 Kvadratomil. En lignende Spalte kjendes, saa vidt man véd, ingen andre Steder paa Jorden. I Regelen udfyldes Spalten af Lava, og der opbygges paa den en lang Kraterække; af saadanne Kraterækker har Th. undersøgt en Mængde. Denne Form for Vulkanudbrud er af stor Interesse for Geologerne, thi derved faar man Nøglen til Forstaelsen af de vældige, tertiære Basaltplateauer, der dække store Arealer i forskellige Verdensdele, her i Europa foruden paa Island ogsaa paa Hebriderne og Færøerne. Th.'s Beskrivelse af de islandske Vulkan-spalter og Spalteeruptioner har derfor vakt megen Opmærksomhed hos Geologerne. Paa Sandwichøerne i det Stille Hav findes ejendommelig formede Vulkaner, Lavakupler med svag Hældning og med et stort Kratersvælg i Toppen (Mauna Loa f. Ex.); denne Vulkanform have de Geologer, som have besøgt Island, mærkelig nok ikke iagttaget eller idetmindste ikke beskrevet, hvad der maaske ligger i, at de største og mest iøjnefaldende af disse Lavakupler findes paa Højlandet fjænt fra Bygden. Dr. Th. er derfor den første, der har undersøgt og beskrevet Islands Kuppelvulkaner. Nogle af disse have meget store Dimensioner, en Højde af 4—5000 Fod og 2 Mils Tværmaal; andre ere mindre.

Disse Vulkaner hæve sig som skjoldformede Kupler over Omegnen og have i Forhold til Omfanget en ringe Højde og liden Hældning (sædvanlig 3—5°); i Toppen er der altid en kredsformet eller elliptisk Indsænkning eller et Svælg: Krateret, hvorfra Lavaen er flydt ud. Det har ofte store Dimensioner; Trölladyngjás aflange Krater har saaledes en Længde af 3500 Fod og en Bredde af 1200 Fod, og paa Reykjaheidi findes dobbelt saa store Kratersvælg af denne Form.

Paa Island findes varme Kilder i Tusindvis spredte over hele Landet. Dr. Th. har besøgt de fleste, maalt deres Temperatur, undersøgt deres geologiske Forhold og udgivet Specialkort over de mærkeligste Kildegrupper. Af Solfatara'er findes ogsaa mange, og Th. har fundet flere før ukjendte, saaledes bl. a. de mærkelige Svovlkilder i Kerlingarfjöll. I et saa vulkansk Land som Island ere Jordskjælv naturligvis meget almindelige, og Th. har samlet alle de Efterretninger om dem, som kunde opdrives baade i Literaturen og blandt Befolkningen samt undersøgt deres Virkninger paa Jordbunden og udgivet forskellige Afhandlinger om dem. Ved Dr. Th.'s geologiske Undersøgelser har man faaet adskillige nye Kundskaber om Islands Tektonik. Før indskrænkede vor Viden sig hovedsagelig til, at man vidste, at Sydlandets Vulkaner vare knyttede til Spalter fra SV—NE, men Nordlandets til Spalter fra N—S. Det har nu vist sig, at disse Spalter danne en Bue tværs over Landet, og at hele Palagonitomraadet er blevet sænket under en stærk vulkansk Virksomhed. Omgivelserne af Faxaflói ere ogsaa blevne sænkede; Spalter, Kraterækker, varme Kilder og Kulsyre kilder omgive denne Bugt i en Halvkreds, saa at Faxebugten efter al Sandsynlighed er bleven dannet ved et Kjedelbrud. Af Spring og Dislokationer i Surtarbrandslagene, varme Kilder o. s. v. ser man, at den nordvestlige Halvø er gjennemkløvet af flere koncentriske Brud, der ogsaa have haft en

betydelig Indflydelse paa Udformningen af denne Landsdels Skulptur. Dr. Th. har desuden gjort adskillige Jagttagelser af andre lokale Forstyrrelser i den geologiske Bygning.

Af Dr. Th.'s forskellige Publikationer ser man, at han ogsaa har gjort adskillige Jagttagelser vedrørende Islands Flora og Fauna, Folkelivet, Næringsvejene o. s. v., skjønt den geografisk-geologiske Undersøgelse har været Hovedsagen. Om Island og det islandske Folk findes der fra ældre og nyere Tid mange trykte Skrifter af forskelligt Værd i forskellige Sprog og desuden i Bibliotekerne mange Haandskrifter, som berøre islandsk Natur og Folkeliv. Th. har gjort sig bekjendt med disse Skrifter og har udarbejdet et større Værk: „Islands geografiske Historie“, hvoraf to Bind allerede ere udkomne paa Islandsk og Tysk.¹⁾ Denne Bog giver en Skildring af Udviklingen af Kundskaben om Island fra Oldtiden til vore Dage samt en Oversigt over de forskellige Anskuelse, man i Udlandet har haft om den islandske Natur og det islandske Folk.

Nærmere om Th.'s Undersøgelser i Island vil man kunne læse i den Række Afhandlinger, som han har skrevet i dette Tidsskrift. Af disse Arbejder have fremmede geografiske Tidsskrifter optaget Udtog og Anmeldelser, og nogle af de geologiske Kort, som Th. har udgivet i „Geografisk Tidsskrift“, ere blevne benyttede andetsteds, bl. a. i „Petermann's Mittheilungen“. Desuden har Th. i tyske, svenske og engelske Tidsskrifter skrevet en Mængde større og mindre Afhandlinger om Islands Geografi og Geologi, og paa Islandsk har han ogsaa udgivet Rejseberetninger og populære naturvidenskabelige Afhandlinger samt en Lærebog i Geologi og en Beskrivelse af Island.

¹⁾ „Geschichte der isländischen Geographie“. I—II. Leipzig 1897—98. 8vo.

Fra Missions- og Handelsstationen ved Angmagssalik.

Af Kontorchef i den kgl. grønlandske Handel **Carl Ryberg.**

I nærværende Tidsskrift (14. Bind, 5—6. Hefte) havde jeg ifjor Lejlighed til at fremkomme med nogle Oplysninger vedrørende Tilstanden ved vor nye Koloni paa Grønlands Østkyst i Tidsrummet fra 20. August 1895 til 31. Juli 1897.

I indeværende Aar er Besejlingen af Angmagssalik udført af et af Direktoratets egne Skibe, nemlig

den i Sandefjord byggede Skrueskonnert „Godthaab“, hvis første Rejse gjaldt Stationen paa Østkysten. Skibet, der førtes af Kaptajn *H. V. Bang*, afgik herfra d. 16. August og returnerede, efter en meget heldig Rejse og uden at have mødt særlige Ishindringer, hertil den 18. September. Med „Godthaab“ har Direktoratet, som sædvanlig, fra Handelsbestyreren mod-